

MUZEA, KULTURNÍ DĚDICTVÍ A DIGITÁLNÍ REVOLUCE

Pod tímto názvem se v Praze ve dnech 14.-15. října 1999 uskutečnila mezinárodní konference, která chtěla upozornit pracovníky muzeí a galerií na řadu zajímavých témat, jimž je třeba v dnešní době věnovat pozornost. Je to zejména vliv nových technologií na takové tradiční instituce jako jsou muzea, možnosti aplikace informačních, multimediálních a digitálních technologií v oblasti kulturního dědictví se zvláštním zaměřením na otázky ochrany sbírek a památek a výzkumu a správy sbírek. Řada příspěvků se týkala využití internetu v muzeích. Zahraniční hosté zde představili významné mezinárodní iniciativy, projekty a programy a ukázali možnosti zapojování českých institucí do těchto aktivit, zejména v rámci EU.

Z pohledu knihovníka bylo zajímavé již úvodní vystoupení Zdeňka Nováka, náměstka ministra kultury ČR, který zdůraznil, jak je důležité uchovávat a prezentovat kulturní dědictví a že i při tomto úkolu lze dobře využít moderní technologie. Připomněl, že v této oblasti si úspěšně vedou knihovny. Byly začleněny do programu Státní informační politiky a díky grantu Rozvoj informační sítě knihoven mají ve využití počítačové techniky a internetu oproti muzeím velký náskok.

Podobný názor sdílela řada zahraničních účastníků konference, např. David Bearman (Archives and Museum Informatics, Pittsburg), který však upozornil, že díky tomu, že muzea začínají s využitím digitalizace a dalších moderních technologií později, mohou se poučit z chyb ostatních. Jenifer Trant (Art Museum Image Consortium) hovořila o konsorciu téměř třiceti muzeí z USA a Kanady, která vytvářejí a distribuují digitální dokumentaci svých sbírek. Jedinečnost konsorcia AMICO je v tom, že není dotováno vládou ani žádným grantem, ale funguje na základě členských příspěvků, které pro něj vybírají jeho distributoři. Další zajímavý projekt představila Patricia Young

(Canadian Heritage Information Network, Ottawa). Jde o informační síť CHIN, jejímž cílem je efektivně zprostředkovat informace, které se týkají kanadského i mezinárodního kulturního dědictví (<http://www.chin.gc.ca>). Návštěvníkem, který přijel sice ze zahraničí, ale hovořil o naprosto stejných problémech jako mají česká muzea, byl Ján Jurkovič (Slovenské národné múzeum, Bratislava). Autor ve svém příspěvku zrekapituloval pokrok slovenských muzeí v zavádění informačních a digitálních technologií a médií v posledních pěti letech. Především se však zaměřil na aktivity Slovenského národného múzea a informoval posluchače o řadě projektů, které byly pro pracovníky muzea i veřejnost připraveny. Přestože mnohé z těchto projektů byly úspěšné (např. zřízení internetové kavárny v prostorách muzea), pan Jurkovič konstatoval, že pracovníci muzeí na Slovensku zatím nejsou příliš vstřícní vůči přijímání nových médií a jejich začleňování do muzejní praxe.

Z českých příspěvků je třeba připomenout vystoupení Adolfa Knolla (Národní knihovna ČR) a Stanislava Psohlavce (Albertina icome Praha), kteří informovali posluchače o digitalizaci vzácných dokumentů Memoriae Mundi Series Bohemica, která se provádí v Národní knihovně ČR. O CD-ROM Lidový nábytek v českých zemích, který byl vydán jako katalog k výstavě, referovala Eva Balaštíková (Středočeské muzeum Roztoky). Walter Schorge (Národní technické muzeum v Praze) hovořil o prezentaci muzea na internetu a o multimediální aplikaci nové expozice o historii telekomunikační techniky, která byla otevřena v roce 1999. Radka Durmonová a Zdeněk Lenhart (Moravské zemské muzeum v Brně) informovali o projektu DEMUS, tedy o počítačovém programu, který se snaží, při respektování všech dostupných mezinárodních muzejních standardů a doporučení, vytvořit základní pravidla pro popis muzejních předmětů. Je však nutné říci, že tento projekt vzniká již několik let a muzejní pracovníci se jednak nemohou shodnout na jednotné terminologii a způsobu zápisu dat a jednak v řadě muzeí odmítají tento (nebo jakýkoli?) program využívat. Je otázkou, zda je reálné vytvořit jediný program pro všechna muzea v ČR. Zajímavý byl příspěvek Lenky Krušinové (Státní ústav památkové péče), která informovala o výzkumném úkolu Státní archeologický seznam České republiky, jehož cílem je vytvořit digitální mapu archeologických nalezišť na území republiky. Digitální mapa má být propojena s databází informací o archeologických nalezištích a doplňována o další prvky. Tento výzkumný úkol není dokončen a bude pokračovat ještě několik let. Dagmar Fialová a Karel Vacek (Asociace českých a moravskoslezských muzeí a galerií) provedli analýzu WWW stránek českých muzeí a konstatovali, že internet jako způsob prezentace využívá necelá třetina muzeí v České republice. Autoři příspěvku se také zamýšleli nad otázkou, zda zůstává tato forma komunikace s veřejností pouze součástí public relations příslušného muzea, nebo je WWW novým prostorem pro nevýstavní interpretaci sbírek a vědeckovýzkumné činnosti.

O zcela ojedinělém projektu v českých muzeích referovali Daniel Weiss (ředitel projektu BLEN, Španělsko) a Rudolf Remeš (Muzeum krajky Vamberk). Představili vý-

sledky projektu BLEN, který prostřednictvím internetu prezentuje tradiční krajkářství ve čtyřech evropských zemích: Španělsku, Portugalsku, Finsku a v České republice. V rámci tohoto projektu (podporovaného programem EU Raphael) spolupracovalo Muzeum krajky ve Vamberku s obdobnými muzei v ostatních zemích. Každá ze zúčastněných institucí vytvořila vlastní webovské stránky v mateřském jazyce a výběr nejzajímavějších pasáží národních stránek přeložený do angličtiny vytváří základ společného uzlu Evropské sítě paličkované krajky.

Na závěr uvedu několik postřehů z této konference. Po organizační stránce nebyla připravena nejlépe, díky špatně zorganizované registraci účastníků byla dokonce zahájena s více než hodinovým zpožděním. V důsledku toho musely být některé příspěvky kráceny, dva byly zcela vypuštěny, ostatní byly neustále přesouvány a časový skluz trval po oba dny. Na druhé straně sledování odborného programu bylo nejen velmi zajímavé a poučné, ale pro knihovnici z muzejní knihovny bylo i velkým zadostiučiněním. Z jednání této konference totiž vyplynulo, že česká veřejnost si většinou uvědomuje zásadní vliv rozvoje in-

formační společnosti a rozmachu multimediálních technologií na využívání kulturního dědictví a jeho interpretaci. Je zřejmé, že se otevírají nové možnosti co nejširšího přístupu ke kulturním hodnotám uchovávaným v muzeích, knihovnách a archivech, nabízejí se nové formy využití těchto hodnot širokou veřejností a zároveň i lepší možnosti ochrany sbírek. Ukazuje se však, že jsou to zejména pracovníci knihoven, kteří již v praxi aplikují využití nových technologií a médií vytvářením databází svých knihovních fondů, digitalizací speciálních sbírek, zpřístupňováním plných textů dokumentů na internetu atd. a navazují i nové formy spolupráce nejen v rámci knihoven, ale i s řadou komerčních firem, které jim tyto moderní technologie a média zpřístupňují. V řadě českých muzeí však pracovníci k těmto multimediálním technologiím přistupují buď s nedůvěrou, nebo v mnoha případech nedokáží plně docenit, jaké možnosti jim tyto nové způsoby prezentace nabízejí. I z těchto důvodů v této oblasti podstatným způsobem zaostávají.

Květa Hartmanová
Knihovna UMPRUM, Praha

